

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 " 60
četrt " — " 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpriete rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerena poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovna pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene poslane knjige
se ne vračajo.

Nadvojvoda Albrecht †

Dični sin preslavnega očeta je umrl! V solnčnem Arku je nadvojvoda Albrecht, junaški maršal avstrijski, 18. t. m. o poludne zatisnil za vselej oči. Slavni zmagovalce pri Kustoci nas zapusti in položili ga bodo jutri v rakev slavnih pradedov na stran njegovega preslavnega očeta, zmagovalca pri Aspernu. Steber avstrijsko-ogerske monarhije se je porušil, jedna najodličnejših postav cesarske hiše je preminila!

Nemila ta vest pogreznila je monarhijo, cesarsko hišo, armado, narode avstrijske v globoko žalost. Široko in globoko zija praznosta, katero nam je povzročila smrt najvojvode. Bil je velikega vojskovodje in človeka, nadvojvode Karola, vredni prvorojenec, na katerega so prešle očetove najlepše in najčisteje kreposti in njegov genij. Rojen 3. avgusta 1817. l. na Dunaji, vžival je že od zgodnje mladosti natančno vojaško vzgojo, katere teoretični del je vodil njegov oče, slavni zmagovalce pri Aspernu, sam — in ravno tako vestno izobraževal se je v drugih strokah človeške omike. Da je po tem takem jako hitro napredoval, se razume samo po sebi. Ne bodemo naštevati vseh podrobnostij njegovega življenja do 1848. leta, ampak omenimo samo, da se je kot generalmajor in brigadir v Gradci vdeležil velikih vojaških vaj v Italiji, katere je vodil oče Radecki, in da je bil že l. 1844. imenovan zapovedujočim generalom v Zgornji in Spodnji Avstrijski in na Solnograškem, v kateri lastnosti je zlasti skrbel za točno izvežbanje vojakov za slučaj vojske in je v to svrhu spisal „Navod o bojni službi.“ S svojim ljubeznivim vedenjem, s svojo dobrosrčnostjo, s svojo darežljivostjo posebno napram starim vojakom pridobil si je brž spoštovanje in kar je še več vredno ljubezen svojih podložnikov.

Po marčnih dogodkih l. 1848 prosil je za odpust, hoteč se odtegniti javnemu življenju.

Ko se je pa vsem notranjim homatijam pridružil še vnanji sovražnik in je bila naša monarhija v veliki nevarnosti, tedaj je blagi nadvojvoda takoj opustil svojo

namero in se ni obotavljal niti za trenutke, žrtvovati za blagor in čast mile mu domovine kri in življenje. Pridružil se je kot prostovoljec slavni vojski preslavnega maršala Radekega in že takoj v bitki pri Sv. Luciji dne 6. maja 1848. l. obudil s svojo hladnokrvno hrabrostjo občudovanje vse armade. V nadaljnjih bitkah, v katerih je nastopil že kot poveljnik vedno večjih krdel, pa je svojo slavo še pomnožil. Zlasti je pripomogel jako mnogo, da je avstrijska vojska zmagala sovražnika pri Mortari (21. marca 1849) in pri Novari (23. marca), kjer se je nadvojvoda svojim vojakom na čelu osebno bojeval z občudovanja vredno hrabrostjo; za te njegove zasluge ga je meseca junija l. 1849. imenoval cesar komanderjem reda Marije Terezije.

Po končani vojski z Italijo zavzemal je mesto deželnega vojaškega poveljnika na Češkem, kjer je postal general konjištva, l. 1851. pa je bil imenovan vojaškim in civilnim guvernerjem Ogerske kraljevine in poveljnikom 3. armade.

20. oktobra 1860. l. poverilo se mu vodstvo 8. voja v Vicenci, dne 4. aprila 1863. l. pa je bil že „feldmaršal“. In sedaj se začne najslavnejša doba njegovega preslavnega življenja.

Napočilo je leto 1866. — leto, za Avstrijo polno burnih neviht, leto, v katerem so sovražniki planili od severa in juga na našo lepo, našo mило Avstrijo, leto, osodepolno za njo kakor malokatero. Kako bi se bilo godilo tedaj naši domovini, da ni imela tako genijalnega, odločnega vojskovodje v osebi svojega preimenitnega sina, nadvojvode Albrechta. Le njega je zahvaliti, da je prebila Avstrija katastrofo l. 1866. tako srečno, sicer zmagana, a ne premagana, ne pobita.

Katerega Avstrijca ne povzdiguje, ne navdušuje spomin na bitko pri Kustoci in sploh na vojsko z Italijo l. 1866. Nad trikrat močnejega sovražnika premagala je naša južna armada s svojo nenavadno hrabrostjo pod genijalnim vodstvom rajnega Albrechta. Bilo je le zaslužen plačilo, da mu je podelil svitli cesar veliki križ reda Marije Terezije in ga imenoval vrhovnim poveljnikom vse avstrijske vojske. Saj je kot tak takoj zopet pokazal, kako opravičeno je bilo zaupanje cesarjevo v njega.

V 12 dneh bila je ob Donavi že zbrana in pripravljena armada 200.000 mož z 800 topovi, ki je samo še čakala povelja vladarjevega, da udari na severnega sovražnika. Baš ta izvanredna naglost pa je tega osupnila tako, da je brez daljnega boja dne 26. julija podal roko k* častnemu miru. Po istem je Albrecht ravno tako hitro zopet zbral 130.000 mož s 435 topovi ob Soči in začel ofensivo dne 11. avgusta s tako odločnostjo, da je bila Italija prisiljena, dne 12. avgusta skleniti premirje na podlagi preliminarij, določenih od naše strani.

Od iste dobe naprej — dne 22. septembra l. 1866. imenovan je bil generalnim nadzornikom avstrijske vojske — delal je neumorno za reorganizacijo in izvežbanje armade, katere razne dele je nadzoroval. Njegov velikanski duh prodril je do najmanjših malenkosti, a pri tem je vendar jasno pregledal celoto. On je vzgojitelj naše vojske v pravem pomenu besede in če sme Avstrija s ponosom gledati na njo, zahvaliti mora onega, ki je ravnokar zatisnil oči na veke, ki je ravnokar izdihnil svojo blago, plemenito, veliko dušo!

Mrtev je preslavni zmagovalec, mrtev oče naših vojakov, mrtev blag mož, kremenit značaj, milosrčen podpornik ubogih, a spomin nanj bode živel, dokler se bode še spoštovala krepost, značajnost, dokler se bode štela ljubezen do domovine, požrtvovalnost zanj med lepe lastnosti; njegovo ime zavzemalo bo odlično mesto v zgodovini naše slavne Avstrije, katera je z njim izgubila jednega svojih najboljših sinov!

Psihologični „utrinki“.

I.

Učitelj mej ljudstvom.

Stara, že često premleta stvar! poreče marsikdo opazivši navedeni naslov. Res se je že mnogo govorilo o tem predmetu, toda vsikdar le površno — od zunaj; naj bo v nastopnih vrsticah dovoljen meni poskus, stvar od znotraj, psihologičnim potom osvetliti.

„Der Mensch ist aus lauter Widersprüchen zusammengesetzt“ rekel je nekdanji Voltaire. On je čutil v sebi nasprotje, a ni se jih prav zavedal, ni vedel tolmačiti njihovo bistvo.

Vse življenje giblje se v protislovjih (Gegensätze). Taka protislovja so n. pr. duh-telo, snov-moč, oblika-vsečina, varčnost-radodarnost itd. Protislovja vzdržujejo med sabo neko napetje, izzivljajo se in iz harmoničnega njihovega objema kali močij klije jedino krepostno telesno, нравno in duševno življenje.

Krv in živeci kot protislovji opravljata v našem telesu delo stavitelja. Krv donša novih snovi in odnaša obrabljene a to-le pod vplivom in s pomočjo živcev; zato ni najti človeka z bolnimi živci, da ne bi imel tudi izprijene krvi in nasprotno — in tudi pri takem bolniku ni misliti na okrevanje, če zdravnik ne vpliva zdraveč na živce in krv ob jednem.

Glava in srce ali duh in čutnost sta v vednem protislovnem gibanju in človek le tedaj utrdi v sebi pravo zadovoljnost in sladek mir, če ja je spravil v soglasje. Srce n. pr. občuti pekočo bol nad dozdevno krivico, katera se godi ljudstvom s tem, da se vzdržujejo v zavisnosti, da se tlačijo in da je iluzorična ona prostost, o której sanjajo nekaterniki; — a duh, dasi obsoja kruto zatiranje, vendar pripoznava, da je njihovemu duševnemu stanju primeren pritisk od višjega stališča ne le opravičen, temveč neobhodno potreben v vzdržanje človeške družbe, države, v prospeh današnjega kulturnega razvoja.

Protislovji pa se morate, smo rekli, harmonično izzivati in v mejsebojni izmenjavi ravnotežje vzdržavati. Če se jedno izmeji njiju jednostransko razvija, godi se to na kvar drugemu in ono tedaj zaide v silno skrajnost; ravnotežje kot znak zdrave moči je pretrgano. Pri anarhistih razvija se domišljija kot subjektivni pojav na kvar objektivno motivirajočemu razumu tolikanj, da drveč v skrajnost z nečuvanim nasilstvom uprizarja čine, čijih izbor bi se inače zasledovati ne dal; če pa vprašaš anarhista, naj ti določno naslika družbeni red, o kojem sanjari, ne da tiovoljnega, ali kakor se je to primeroma zadnje dni pred nekim berlinskim sodiščem pokazalo, sploh nikakoršnega razjasnila.

Jednako prikazen opazujemo pri takozvanih prostomislecih, naj si bodo naturalisti, materjalisti itd. Le-ti ne poznajo nič svetega, nič vzvišenega, česar jim um raztolmačiti ne more. Svet jim je kemična snov brez temeljnih idej, brez vesolne vsemočnosti, koja v njem deluje, kajti le-ta ne more se z umovanjem zapopasti, temveč je srce, koja nam njena tajstva razodeva.

Pri imenovanih prostomislecih torej razvija se ter neguje le duh, ki zajde često na polzke steze skrajnosti, dočim se čutnost zatira in konečno celó uniči. Tako so nam umljivi izrodki krivega liberalizma, ki pa zbok zgorej navedenega zakona tudi vzbuja in goji nasprotni ekstrem: dandanes bujno procvitajočo svetohlinstvo.

Čim bolj se protislovji izzivljate, čim bolj se vzajemno priostrite, tem silnejša je moč, koja izvira iz njunega objema. Bolj ko je možat mož in bolj ko je nežna žena, tem нравnejša in trdnjejša je njuna zveza. Ne najdeš kmalu pravega moža, koji se bo zanimal za žensko bitje z moškimi svojstvi; tako ne mehko čutečega, uprav ženskega bitja, ki bo kazalo dopajenje nad mehkužnim in omahljivim možem.

Pri ljubimcih, kojih razmere se v soglasji s stariši gladko razvijajo, ne opazujemo nikdar onih gorečih pojavov ljubezni nego tam, koder se jima stavljajo zapreke, koder jih zunanje sile razdružiti hočejo in ne moremo se načuditi heroškemu zatajevanju in orjaškim činom, ki izvirajo iz objema tako priostrenih protislovij; — Hero in Leander, Romeo in Julija, vsakdanje življenje in celo vaški romani nam predočujejo slične prikazni.

Toliko v kratkih potezah o bivstvu protislovij. Obrnimo zdaj le-to na se:

Kot pojedinec postavi se učitelj v neko protislovje k množici, občanom. Uljudnost njegova izzivlja tudi njihovo naklonjenost, možato in odločno vedenje proti njim — njihovo spoštovanje. Skrbno pa se je varovati vsega intimnega prijateljevanja in hrepenjenja po popularnosti. V zadnej točki posebno začetniki premnogokrat grešé. Tudi se je treba otresti onih patrijarhaliških nazorov, koji stavijo učitelja, ga je li treba ali ne v sredo ljudstva, v vse njegove rodbinske, družbene, društvene, srenjske in druge razmere, kajti pogoje, na katere se imajo opirati je že zdavna poplavilo iznad površja valovje današnega tekmovanja tudi v skritej vasi. Tudi ni na korist ugledu, če se učitelj odzivlja pretočno gostoljubnosti, često se pojavljajoči le v židanej volji pri kozarci, če daje sam osrčujoče namigljaje in konečno, če še vedno drži v česti zarujeveli privilegij: Učitelju pri raznih družbenih razveseljevanjih ni treba razvozljavati mošnjčka.

Nasprotno pa greši oni, ki se ogiblje vsake prilike, koja bi ga spravila v dotiko z občani, če kaže očito mržnjo do ljudi in kraja, če stopa mej njimi ponosno kot paša in posebno, če ostentativno prezira nižje sloje, siromake; kajti vedi: kdor se znaša nad nižjimi, sigurno klečeplazi pred višjimi.

J. Fischer.

Vzgoja Rimljanov.

II.

Pedagogiška teorija zastopana je pri Rimljanih, če vzamemo vse strogo v poštev, samó s Kvintilijanom (konce 1. stoletja po Kr.) po načinu posebne vrste. Tudi pri njih so modroslovci in drugi pisatelji preresetavali o prilikah teoretično šolsko vzgojo in starejši Cato in Varro smeta se po pravici smatrati za zastopnika stare in nove dóbe v vzgoji; kajti jeden zahteva, da se ohrani izključno narodna izobrazba, dočim smatra drugi dvojezično, helensko-rimsko kulturo za jedino mogočo in opravičeno. Toda tu ne gre nikjer za pouk in kritiko, ki bi se trudila svoje posledice psihologično motivirati, ki bi tvorila z naravo učnega predmeta in subjekta, ki je odgojevati, splošno veljavne sklepe, marveč pojavljajo se nam tu deloma splošno-filozofične obsodbe, dogme in pravila za življenje in njegove potrebe, torej nekaka vrsta popularne filozofije, deloma opazovanja, pridobljena po skušnjah, ki pa sevéda niso vsikdar prosta osebnosti (subjektivitete). Jedini Kvintilijan združuje modroslovska pretresovanja in praktična opazovanja in izkušnost v teoretični sestav, čegar posledice se modernim nazorom dokaj bolj bližajo, nego nazori katerega koli starodavnega pisatelja.

Tudi Kvintilijanu je smoter vsega pouka govorniška izobrazba in njegov spis o govorniškí vzgoji (Institutio oratoria) se komaj v poslednji svoji težnji razlikuje od Ciceronovih govorniških navodov. Toda kot novost se mora tu smatrati obširno zanimanje, katero se obrača na navod. Že prvi navod k govorjenju mu je tako važen, da kaj obširno govori o zahtevah, ki se naj stavijo do dojníc in odgojiteljíc gledé na njih pravilni način govorjenja. Takisto mora biti po njegovem mnenji potlačena znanstvena domišljavost pedagogov (hofmojstrov), kajti ta domišljavost (samoljubje) lahko zapelja otroka k napačnim nazorom in slabim navadam, ki se pozneje ne dajo več odpraviti.

Začetek pravega pouka ima biti grščina, kajti poleg tujega jezika postaja otroku materni jezik ložej razumljiv. Določbo gotove dōbe, pred katero se učenje ne sme začeti, Kvintilijan zametuje, kajti tega individualna razlika ne dopušča in nagon k učenju se vzbuja tu poprej a tam pozneje. Kot predhodnik pouka naj se uvede igra, čije važnost za probujenje zanimanja se podrobno razklada. K začetniškemu pouku se ne smejo pripuščati učitelji, ki niso sposobni poučevati na višjih šolah, kajti prava razpredelba prvin zahteva največje izurjenosti in poznejši vspeli pouka počivajo na osnovah tu položenih. Sploh vsak vrl učitelj mora poprej dalje časa delovati na spodnji stopinji, kajti tu se metodično povsem drugače izuri ter se more priučiti: vglōbiti se v nazore otroške dobe. Pouk v čitanji in pisanji mora biti, kolikor le mogoče, najtemeljitejši, kajti vsaka naglica, nepravilnost in površnost se pozneje maščuje. Vsebina tega, kar se čita, mora biti zanimiva in važna; нравni pouk imej prednost, kajti to, kar se v tem času otroku vepi v sp min, ostane v njem za vse življenje. Ob jednom pa ugaja obilna vaja spomina najbolje naklonjenosti in zmožnosti otroške dobe, v kateri otrok še sam zá-se ničesar ne more vstvariti. V ostalem pa se mora vse, kar ima biti vcepljeno, pogostoma in dalje časa uriti.

Javnej vzgoji gre prednost pred zasebno. Seveda je nevarnost, da utegnejo šole sicer podpirati intelektualno izobrazbo, нравnej pa škodovati; toda нравna vzgoja je boljša, nego najboljše znanosti. Vendar ta stvar tudi ni neizogibni nasledek šolskega obiskovanja, in skušnje učé, da se po slabih pedagogih in sužnjih otroci doma mnogo prej pokvarijo ter da se učenci nenravnosti ne naučé v šoli, marveč jo prinašajo že z doma. Ako je torej dom v dobrem stanji, lahko se paralizuje slabi vpliv šole z primernimi redstvi; treba je le imeti pri hiši zanesljivega sužnja ali osvojbojenca, izbor нравno dobrega občevanja itd., da nadzornje na poti v šolo, ali za čas bivanja v šoli. Važnejša je okoliščina, da zasebni učitelj more pouk poosobiti (individualizirati). Radi tega je mogoče trditi, da se zasebno in javno poučevanje lahko združita, zlasti če imamo zanesljivega zasebnega učitelja; pogosteje pa se pripeti, da za zasebni pouk ni mōči dobiti učiteljev tako zdatnih in izkušenih, kakor so navadno javni učitelji. Toda tudi z ozirom na javne učitelje se priporoča, da se jim boljši dijaki ne odtegujejo; kajti njih veselje do poklica v njih narašča, ako vidijo, da jih učenci razumejo. Vrhu tega tudi idealnemu zasebnemu učitelju ni mogoče ukvarjati se ves dan z jednim samim dijakom, ker tak dijak bil bi preveč utrujen in pred vsem bilo bi mu zabranjeno razvijati samo delavnost, ki pa je najpotrebnejši pogoj, ako se hočemo ukvarjati z vedami, torej tudi glavni smoter odgojevalnega pouka. Seveda, da ne smé biti šola z učenci prenapolnjena, marveč vestni učitelj sprejme va-njo le toliko učencev, kolikor jih more nadzorovati. Šola pripravlja bodočega govornika za njegovo delavnost najugodnejše s tem, da ga privadi brez osupnenja in bojazni govoriti pred večjim številom oseb, se ž njimi pomeniti ter biti pripravljen za vse naključbe vsakdanjega življenja. Navadno si osvojimo izobrazbo samo z občevanjem z drugimi in prijateljstva, ki so se sklenila v šoli, trajajo do visoke starosti, ker jih podpira sveta vez skupnih študij. Tudi pohlep po časti, ki je sicer sam za se napaka, ob jednom pa tudi vir mnogih čednostij, dá se najboljše uporabiti v šoli.

Obračati obzir na individualiteto ob času pouka je najvažnejša stvar. Za poskušnjo zmožnostij in smeru volje podaje Kvintilijan celo vrsto napotljajev, ki pričajo o njegovej bogatej izkušenosti. Pravi učitelj mora potem na temelji tega opazovanja poučevati vsakega učenca tako, da se njegov prirojen značaj pri pouku neguje in njegovo posebno stremljenje sploh podpira. Seveda si ta posel olajša s tem, da pripusti k temu pouku le učence jednake starosti.

Duševni napor mora se vrstiti z odmorom, kateri se doseže najbolje s primerno igro. Za učitelja ima igra tēm večjo ceno, ker se pri njej pojavlja najočitnejše smer

volje. Telesna kazen se zametuje kot suženjsko karajoče sredstvo, kot nekaj, kar človeka žali na časti; tudi se z udarci ne zamore prisiliti k uku nihče, pri komur dobro pri-govarjanje nič ne pomaga; končno se je tudi bati, da bi se to ugodno kaznujoče sredstvo ne zlorabilo.

Smoter pravega jezikovega pouka je: naučiti učenca pravilno govoriti, čitati in pisati ter spoznavati literaturo. To je kaj velike važnosti, ker vzbuja vse duševne moči k delovanju ter duhá povznaša vzvišena vsebina. O čitanji in pisanji, zlasti pa o utrje-vanji oblikoslovja podaja Kvintilijan nepretirane in razumne predpise; zlasti pa svari pred subtilnostjo vseh vrst: „Slovnica ne škoduje, če jo preobladamo, marveč le, ako obtičimo v kramu njenih formul“. Kar Kvintilijan govore o pametnem, eufoničnem in logično pravilnem čitanji, kakor tudi o deklamacijah in imitacijah (posnemanji), opravičeno je še dandanes. Posebne skrbljivosti pa zahteva izbor berila; tu se z nežnim spo-razumljenjem sprovaja znana prislovica: „Drugače čitajo fantje Horacija, drugače Hugona Grotia.“ in vse, kar se tu omenja, zamore biti mutati mutandis prenešeno na naše današnje čitanje klasikov. Važnost vsebine se povsod odlikuje; po njej se imajo vzgojevati nrvnost in možatost, okus in čut, čut jezikov in lastno znanje. Toda jezikova izobrazba se radi teh ne sme zanemarjati, in Kvintilijan razklada na povsem primerni način, kako mora biti govorniški temelj, izrazi in sinonimika, s pravilnim razborom berila razširjevan in pomnoževan; tudi ti napotljaji imajo veljavo za vse čase. Premišljevanje mislij zna-menitih ljudi je po njegovem nazoru stvar v vsakem obziru izobraževajoča; ona uri razum, obogateva ga z idejami ter uči pravilno izraževati to, kar je bilo jasno in glo-boko premišljeno. Na ta način Kvintilijan pridodaje gramatiku tudi osnove retoretike (govornišva) in vaje, katere v ta namen priporoča, morejo se še dandanašnji s pro-spehom rabiti kot priprava za pismene izdelke.

Poleg jezikovega pouka gojé se v višjih šolah tudi umetnost in vede. Godba je za bodočega govornika važna zarad tega, ker se po njej razvije v njem čut gledé na razpredelbo besed in za pravilno modulacijo, pa tudi vsled tega, da vstvarja okusno izvršitev in krasen ritem v telesnem gibanji. Nižemerstvo spodbuja duha, bistri razum ter privadi človeka k urnejši pojmljivosti, torej je posebno važno za formalno duševno izobrazbo ter bodečemu govorniku neobhodno potrebno, ker ga navadi jasno in strogo tvoriti nadaljevanja in sklepe. Vkvvarjaje se v tem času tudi z različnimi predmeti ne bega in utrujuje mladostnega duha, kajti ta še ni sposoben za to, da bi se pečal neprestano samo z jedno stvarjo, marveč ga ta menjava okrepuje, osvežuje in miče. Tudi se more opaziti v duši mladostne dobe delo, ki javlja še le skromno samostalnost in samodelavnost; dà, po prednosti dà se pasivno vesti in formirati, ker se pojmljivost obrača bolj na posamičnosti, nego na spojitosti.

Gledé na nrvno obnašanje učitelj nahajamo pri Kvintilijanu velike zahteve; on mora biti v tem vzor svojim učencem. Kot oče mora on svojim gojencem skazovati ljubezen in strogost, mora s pravo mero rabiti hvalo in grajo ter nadvladovati izbruhe svoje strasti. V delu mora kazati vztrajnost; na vprašanja učencev mora odgovarjati prijazno in popravke kakega izdelka izrševati spregledno in potrpežljivo. Ako si pridobi učitelj ljubezen svojih učencev, pa je dospel na konja; kajti te, katere imamo radi, dokaj rajše posnemamo. Taki učitelji sčasoma celó dosežejo, da jih učenci spoštujejo kot svoje duhovne očete vse svoje življenje.

Govorniški pouk nahaja se z gramatičnim t. j. jezikovnim v tesni zvezi. Razložek je le ta, da v prvem je predmet pouka poetičen, v drugem pa, kar se je zares pripetilo. Plastika mora se strinjati z istinitostjo; pogoditi tukaj pravo mero je kaj težavno. Vsik-dar pa je bolje, ako mladež, čuteč svojo moč, napreduje, loti se vedno težejših stvari,

preiskuje ter se najdenega veseli, nego nasprotno; z leti se brez tega pogum zmanjšuje, razum brusi in okleščuje; marsikaj se v življenji samó z otiranjem ogladi; toda revščina duhá, pomanjkanje plodne domišljije se ne more odpraviti z nikakim sredstvom. Pot, po kateri se metoda ravna, zamore biti določena s tremi stopinjami imitacije, teoričnega poučevanja in vaj (exercicio.) Največ pa zahteva Kvintilijan od slogovih izdelkov. Pred vsem zahteva proste predstave „tako kakor se govori;“ na to ima učenec ponavljati priproste pripovedke, potem jih naj modificira kar se tiče osnove in izrazenja. Prezgodnje ekstemporiranje (govor brez priprave) govorniških plodov se zametuje kot nrayno škodljivo, ker ni istinito. Po predstavah pripovedniškega gradiva imajo slediti poskusi: zavriniti nekatero tradično gradivo, ali jo braniti, pojasniti dobo, mesto, osebo; hvaliti glasovite može, grajati slabe, naposled primerjati nekatere drug drugemu, s čemur pridobiva duh na mnogostranosti in gibčnosti za resničen govor. Splošni predmeti naj se izbirajo za to, ker vsiljujejo premišljevanje ter zamorejo skoro vsikdar neposredno raztegati se na življenje. Da bi učenec pridobil po berilu zgodovinskih del in govorov vzorov ter bi se ob jednom dosegla navada krasnega in pravilnega čitanja in govorjenja, rabi Kvintilijan posebnega predčitatelja.

Teoričen pouk ima se vršiti na praktičnih vzgledih, a z razborom debrih in neopravičenih vzorov, ne pa z dolgimi teoretičnimi prednašanji: „Dogma povsod manj vpliva nego vaja“. Učiti se na izust izbranih rekov iz govornikov in zgodovinarjev kaže se vsikdar izvrstno, ker potem zamore slediti po lastnih poskusih prosto posnemanje. Toda tudi zgodovinska izobrazba je za govornika neobhodno potrebna in čitanje zgodovinskih spisov mora pri samončbi zavzemati prvo mesto.

Predpisi, koja podaja Kvintilijan gledé na memoriranje, so psihologično opravičeni, da se je kar čuditi. Deliti celoto v manjše oddelke radi gotovega spojenja vrst, združenje predstav po vsebini, ali po simetriji, razločevanje in pravo ocenjevanje razumnega in mehaničnega, nalaščnega in neradovoljnega, glasnega in tihega memoriranja — vse to je moči poznati v njega izpeljavi. Tudi lastni govorniški predpisi niso prenapeti, marveč globoko premišljeni, dasiravno sedaj skoro zametujemo teoretičen pouk; ipak bode mogoče vse uporabiti pri pismenih izdelkih v materinščini, kar se pri Kvintilijanu o izobrazbi sloga nahaja.

—kl—

Iz deželnih zborov.

(Dalje.)

Opozarjaje na tabelo priloge C nam je omeniti, da se, ako se predlogi sprejmejo, povišajo stroški tako-le:

1. Pri premeni šol IV. plač. razreda v III. plač. razred . . . gld. 27.989

2. Vsled imenovanja stalnih podučiteljev učiteljem podeljitve starostnih doklad " 22.780

3. Pri povišanji nagrad zač. podučiteljem s spričevalom učne usposobljenosti III. plačilnega razreda " 80

4. Pri izplačevanju nagrad učiteljicam ženskih ročnih del v 12 mesto v 10 mesečnih ob-rokih " 5.820

Odnos gld. 56.669

Prenos gld. 56.669

5. Slednjič kredit za izvanredno revizijo šol III. plač. razreda v razmerji došlih peticij . . . 6.500
skupaj . . . 63.169

jednako vrednosti jednega davčnega odstotka.

Deželni odbor dovoljuje si torej staviti sledeče predloge:

Visoki deželni odbor naj sklene:

1. Poročilo dež. odbora, tičoč se preosnove plač. sestava učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah vzame se na znanje.

2. Dež. odbor se pooblasti, predlagati na podlagi točke I. odst. II. zakona z dne 3. maja 1874 c. kr. dežel. šol. svetu, da

Tabela k predlogom deželnega odbora.

I. Preména šol IV. plač. razreda v šole III. plač. razreda.

Pri premeni IV. plač. razreda v III. razred se kaže	plača	starostne doklade	opravilne doklade	osebne doklade	nagrade za verski pouk	nagrade za pouk v ž. ročn. delih	Skupaj	Opomba
	v goldinarjev							
Za 198 nadučiteljev 600 gld.	118.800	33.165	13.364	.	.	.	.	Pri primanjkanji naturalnega stanovanja bi znašala stanarina, katero je plačevati iz krajn. šolsk. sklada za 198 nadučiteljev in 87 šolsk. voditeljev več za 3.562 gld. 50 kr.
„ 201 učiteljev 600 „	129.600			.	.	.	.	
„ 103 def. poduč. 480 „	49.440			.	.	.	.	
„ 122 prov. poduč. 360 „	43.920			.	.	.	.	
Skupaj	332.760	33.165	13.364	.	2.254	7.331	388.874	
Nasproti troškom za sedanji IV. plač. razred.	304.162	33.165	13.364	1.750	2.029	6.415	360.885	
Torej se potrebščina poviša (zniša) za	28.598	.	.	1.750	225	916	27.989	

II. Potrebščina starostnih doklad za od stalno nameščenih podučiteljev novo imenovane učitelje, pri čem se je že ozir jemal na odstranitev IV. plačilnega razreda.

Službeničas	Potrebščina za tačasnega stalnega podučitelja																							
	s e d a j									r e g u l i r a n a														
	Mešč. šole	Mesto Gradec	I.		II.		III.		Potreb- ščina	Mešč. šole	Mesto Gradec	I.		II.		III.		Potrebščina za						
			Plač. razred									Plač. razred						plače	star. dokl.	skupaj				
			Dob.	osebe	Dob.	osebe	Dob.	osebe				Dob.	osebe	gld.	Dob.	osebe	Dob.	osebe	Dob.	osebe	gld.	gld.	gld.	
Z 20 in več leti	.	.	à gld. 720	4	à gld. 640	.	à gld. 560	1	à gld. 480	5	5.480	.	.	à gld. 1080	4	à gld. 960	.	à gld. 840	1	à gld. 720	5	7.300	1.460	8.760
S 15 do 20 leti	.	.	"	6	"	1	"	2	"	14	12.800	.	.	à gld. 990	6	à gld. 880	1	à gld. 770	2	à gld. 660	14	16.000	1.600	17.600
Z 10 do 15 leti	Maribor à 720 fl. 1	"	"	24	"	7	"	22	"	53	60.240	à gld. 900	1	à gld. 900	24	à gld. 800	7	à gld. 700	22	à gld. 600	53	75.300	.	75.300
Pod 10 leti	Maribor à 720 fl. 2	"	"	3	"	23	"	85	"	222	172.480	à gld. 720	2	à gld. 720	3	à gld. 640	23	à gld. 660	85	à gld. 480	222	172.480	.	172.480
Skupaj .	.	3	.	37	.	31	.	110	.	294	251.360	.	3	.	37	.	31	.	110	.	294	271.080	3.060	274.140

Potrebščina se torej poviša pri plačah za 19.720 gld.; pri starostnih dokladah za 3.060 gld. = 22.780 gld.

III. Zač. podučitelji s spričevalom usposobljenosti dobé mesto 360 gld. 400 gld. (sedaj = 2, torej skup. več 80 gld.)

IV. Izplačevanje nagrad formalno usposobljenim učiteljicam ženskih ročnih del v 12 mesto 10 mesečnih obrokih s petino njihove plače za poboljšek. Veča potrebščina = 5.820 gld.

šole, ki so sedaj v IV. plačilnem razredu, uvrsti v III. plačilni razred.

3. Deželni odbor se pooblasti od slučaja do slučaja privoliti, da se definit. nameščenim podučitelji, ki se zamorejo od časa, ko so položili izpit učne usposobljenosti, izpričati z 10letnim službovanjem in zaslužnim delovanjem, povzdignejo v učitelje in da se prizna zač. nameščenim podučiteljem III. plačilnega razreda po položenem izpitu učne usposobljenosti osobna doklada 40 gld. iz dež. šolsk. sklada.

4. Dež. odbor se pooblasti privoliti, da se formalno usposobljenim učiteljicam ročnih del, katere najmanj po 10 mesecev na leto poučujejo, izplačuje mesečna nagrada tudi za čas počitnic.

5. Deželni odbor se oblasti, predlagati c. kr. dež. šolskemu svetu izvanredno revizijo šol III. plačilnega razreda z namenom, da se uvrstijo v II. plačilni razred; v to se dovoli dež. odboru povprečni kredit.

6. Deželnemu odboru se naroči, da reši s porazumljenjem z c. kr. dež. šolsk. svetom vse peticije občin in krajnih šolskih svetov za uvrstitve šol v višji plačilni razred, ki so došle v preteklem zasedanju in se izročile dež. odboru.

7. Deželnemu odboru se dovoli za izvršitev pod 2—6 sklenjenih reform kredit od 63.169 gld. (= jeden odstotek dež. priljade).

Poročilo in predlogi dež. odbora so se izročili združenemu učnemu in finančnemu odseku, da stvar prenci in poroča še o tem zasedanju.*)

Dež. poslanec Karlon in drugi stavijo potem predlog, da se sklene ta-le zakon: „Član I. Zakon z dne 4. februarja 1870 št. 15 glede na uravnanje ustanovljanja, vzdrževanja in obiskavanja ljudskih šol ima se glasiti v § 20. a) tako-le: § 20. a) Šolsko obiskovanje. Obveznost k šolskemu obisku traja osem let. Ta obveznost pa se lahko tudi izpolni tako, da otroci obiskujejo 1. v prvih šestih letih šolske dolžnosti vsakdanji pouk in 2. v sledečih štirih letih pa napredovalni — in ponavljalni pouk po vseh nedeljah leta vselej po dve uri. Član II. Izvršitev te postave se naroča Mojemu ministru za bogočastje in uk“.

Utemeljeva je ta svoj predlog rekel je poslanec Karlon, da so mu njegovi somiš-

ljeniki naročili gledé na obstoječe razmere predložiti dež. zboru dva predloga, katera bi naj z jedne strani uredila šolsko obiskovanje z druge pa za bremena ljudske šole stvarila nove dohodninske vire. „Oba predloga lahko čisto na kratko utemeljujem, ker se to, kar je v njih izrečeno, prav za prav razume in priporoča samo po sebi. Deželni odbor izročil vam je predlogo, po kateri se naj povišajo učiteljske plače. Gotovo ste se prepričali, da je deželni odbor to vprašanje kar natančneje razmotrival. Deželni odbor priporoča povišanje učiteljskih plač t. j. izdalek nekoliko več ko 63.000 gld.

S tem, kar predlaga deželni odbor, pa še stvar ni končana. Pred vsem se ni govorilo niti besedice o najvažnejšem delu predloge, namreč, kako se bodo ti troški pokrili. Kar pa naj zdaj dovolite kot zboljšek učiteljskih plač, ni nič drugega nego nekak odbitek. Deželni odbor je preračunal da bodo znašale potrebščine, ako se vstreže željam učiteljev, kar nakrat dva milijona in po 6 letih poltretji milijon.

Deželni uradniki so dokazali, da so slabše plačani nego občinski uradniki; vlada predložila je deželnemu odboru z ozirom na regulacijo Mure zakon, po katerega zahteval bi se dežela za dva milijona obremenila. Ne obotavljam se v svojem in v imenu svojih somišljenikov izjaviti, da čutimo potrebo zvišanja učiteljskih plač popolnoma, da bi nas veselilo zadoščati tej potrebi in vas prosim, da ne mislite, da nismo naklonjeni temu vprašanju. Nikakor ne. V ta težavni položaj privedlo nas je dvoje: nekaj smo opustili, v drugem se prenaugili. Opustili smo to, da nismo okoli leta petdesetega preustrojili, kar se pri ljudski šoli ni dalo obdržati, da je nismo reorganizovali. To se od naše strani žalibog ni zgodilo, to smo prezrli. Upam, da bode te vpoštevali, da to prostodušno priznavamo. Drugi moment je bila prenaugljenost, da se namreč ni reformiralo, ampak da se je vse staro kar odpravilo.

Govornik razpravlja potem o do najskrajneše mere napetih bremenih davkoplačevalcev, meni, da so še morda nekateri sloji med njimi, katerih te zahteve ne bi obteževale, gledé na kmečki stan pa da je že dosežena najskrajnejša meja, katere nikakor ni smeti prekoračiti. Tretjina vseh deželnih dohodkov porablja se za poučne stroške in od te za ljudsko šolo polovica, dežela pa ima druge velike nujne izdatke, zato se ne smejo stroški za ljudsko šolo še dalje pomnožiti. To stališče zavzemamo že dolgo let,

*) Ta združeni odsek je v seji 14. t. m. dež. zboru poročal in so se vsi njegovi predlogi (slični predlogom dež. odbora) sprejeli. Natančneje o tem poročamo prihodnjič. Ured.

Priznavamo danes, da so zahteve opravičene. a naj se ne pokrijejo tako, da se povišajo deželne, okrajne in občinske doklade. Po naših predlogih se nekaj prihrani in ob enem kaže, kako se pridobijo novi dohodki za ljudsko šolo. Kar se tiče prvega predloga usojam si izreči prepričanje, da je popolnoma v okviru sedanjih zakonov in da spada v področje deželnega zbora. Državni šolski zakon izreče samo načelo, da morajo otroci hoditi v šolo osem let, ne določujejo pa kako, ali vsak dan in koliko ur na dan. To spada k izvršitvi zakona, torej pristojno deželnemu zboru. Tudi maksimalne meje šolskega obiskovanja § 21 ni določil, deželni zbor torej lahko razširi šolsko dolžnost do šestnajstega leta.

V gmotnem oziru bi se, ako se sprejmejo predlogi, prihranilo, če se 50.000 do 60.000 otrok odveže dolžnosti, hoditi vsak dan v šolo in sicer gledé na učne moči, šolske prostore, učila itd. Sedanje olajšave šolskega obiska šoli niso koristile, ampak le škodovala. Stanje, povzročeno po sedanjih olajšavah dovedlo je do brezmejne zmešnjave (Klic: Jako resnično.) To stanje bo nehalo, ako sprejmete naše predloge. Najvažnejši moment teh predlogov pa je, da bi se po njih odpomoglo veliki socialni bedi. Kmečki stan je v razmerah, da le še težko shaja in da gineva. Tega ne smemo več dalje mirno gledati, lahko nastanejo razmere, ki se ne dajo več poravnati. Govornik razpravlja o služabniških težkočah in dragini poslov ter povdarja, da se naj otroci puste starišem, kadar že lahko pomagajo pri delu.

Govornik opozarja na veliki moralni vspah, ki bi se dosegel s sprejemom teh predlogov in meni, da ni bila srečna določba, da se otroci s štirinajstim letom kar nakrat odpustijo iz šolskega varstva. Po nadaljevalnih tečajih naj bodo otroci do šestnajstega leta podrejeni šolski oblasti in avtoriteti. Ljudska šola ima nalogo ustavljati preteči socializem. Govornik pravi, da sedanja šola tudi v verskem oziru ne zadošča svoji nalogi, gledé na šolska bremena pa misli, da je v predlogu izraženo, ka je starišem določati prispevke za po-

kritje stroškov v pravičnej meri, da se bo torej oziralo na ubožne stariše. Bolelo me je, ko sem slišal, da bi se naj ti predlogi izročili ne po nas, ampak po V. a. s. Na to mi je samo omeniti: Ne sedimo-li 25 let z Vami v tej zbornici? Nismo-li posvetovali se z Vami jednako vestno o blagru dežele in delovali z Vami, da koristimo deželi? Nismo-li bili vedno na Vaši strani za vse zadeve v korist naše dežele? Ne morem si torej misliti, da bo okolnost, da prihajajo predloge od naše strani, vplivala na stvar samo. Vstvarite nov poboljšek v deželi, lomite se tega dobrega dela, dežela Vam bo zato hvaležna. Predlagam, da se odkažeta predloga združenemu učnemu in finančnemu odseku v predposvetovanje.

Posl. baron Hackelberg izjavi: Da-si imamo proti pričujočemu predlogu gledé na dobo šolske dolžnosti — vkljub utemeljevanju gospoda predlagatelja — vendar tehtne pomisleke z ozirom na kompetenco, menceč, da spada doba šolske dolžnosti, določena v § 21. državnega šolskega zakona med načelne določbe ljudskega šolstva, katere uravnava je v mislu § 11. lit. i državnega temeljnega zakona o državnem zastopstvu videti pridržana državnemu zakonodajstvu, bodemo vendar glasovali za to, da se predloga odkažeta omenjenemu odseku in sicer uvažujč, da so se s tem, da se je brez našega sodelovanja, dà kakor znano proti našemu prepričanju s takozvano šolsko novelo od leta 1883 premenil državni šolski zakon, zlasti določba § 21., tikajoča se šolskih olajšav, v administrativnem kakor pedagogičko-didaktičnem oziru povzročile slabe razmere, katere je po sodbi strokovnih krogov, kakor tudi večine prebivalstva odpraviti; in uvažuje nadalje, da se nam vidi ta korak z ozirom na velespoštovane osebe gospodov predlagateljev kot zahteva parlamentarne vljudnosti.

Glasujemo za to s pridržkom temeljitega razmotrivanja kompetenčnega vprašanja in z daljnim pridržkom natančnega uvaževanja vsebine stavljenih predlogov v odseku.

Predloga se odmerita kombinovanemu učnemu in finančnemu odseku.

(Dalje sledi.)

Ljudsko šolstvo v ptujskem in ljutomerskem političnem okraji od 1875—1895.

Statistične črtice. Sestavil in priobčil A. K—i.

Dognana resnica je, da se ravna občno blagostanje ljudstva največ po tem, kako

se razvija pri njem narodno ali ljudsko šolstvo. Znana pa je tudi resnica, da najboljši in naj-

spretnější učitelj v šoli ne more doseči vidnih uspehov, ako pri svojem vzgojnem delovanju nima zdatne pomoči raznih šolskih oblastev, zlasti pa krepke podpore okrajnega šolskega sveta.

Od tega, kakšen je okrajni šolski svet in okrajni šolski nadzornik, zavisen je po največkrat ves napredek šolstva dotičnega okraja; kajti, akoravno je naloga vseh okrajnih šolskih oblastev jednaka, namreč: skrbeti za to, da se obstoječi šolski zakoni vestno in natančno izvršujejo, vendar pa storé v tem oziru jedni več, drugi pa zopet manj. Med prvo imenovane smemo z mirno vestjo prištevati okrajne šolske svete političnih okrajev Ptuj in Ljutomer.

Zares, z veseljem mora napolniti srce vsakega za pravi duševni razvoj ljudstva vnetega domoljuba, doznavšemu, kako lepo se je razvilo ljudsko šolstvo rečenih okrajev v teku zadnjih dveh desetletij. Stara, nerabljiva šolska poslopja — ako temne, nizke bajte sploh zaslužijo to ime — morale so se umakniti novim, vsem postavnim zahtevam zadostujočim šolskim stavbam tako, da bi se duh prvega slov. pedagoga Slomščka, ki je tako zelo želel lepih šol, moral razradostiti, ako bi stopil sedaj med nas ter ugledal poleg ličnih cerkvâ toliko krasnih, prostornih šol. Dà, preressnične so bile Tvoje besede, nepozabni nam vladika, katere si izustil pred kakimi pet in štiridesetimi leti: „Pač je žalostno toliko imenitnih srenj po svetu srečati, kder kmetje svoji živini hleve zidajo kakor graščine, svoji decipa ne postavijo potrebne šole, da se mora v kaki temni, tesni čumnati najpotrebnejših rečij učiti...“

A ne samo, da so se nova šolska poslopja zidala, ampak tudi razširjala so se, kakor zahtevajo to določbe šolskih zakonov. Še pred kakimi desetimi leti našel si v šolskih okrajih okr. glavarstvo Ptuj in Ljutomer precejšnje število jedno- in dvorazrednic, katere so imele 200—500 šolskih otrok, čeprav bi morale imeti te šole z ozirom na ogromno število učencev tri, do pet razredov. Tù opozarjam samo na prejšnje razmere v Svetinjah, pri Sv. Lenartu, v Runcu, Sv. Trojici, v Žetalah, dà celo v Ljutomeru in v Rogateci.*)

V naslednjih vrsticah hočem nekoliko podrobneje razmotriti vprašanje „kako je

*) Sicer se najdemo sedaj precej šol, na katerih nedostaje jedne ali več učiteljskih moči, toda temu niso kriva oblastva, marveč pomanjkanje učiteljev, katero se zlasti na spodnjem Štajerskem hudo čuti.

napredovalo ljudsko šolstvo v političnih okrajih Ptuj in Ljutomer v zadnjih dveh desetletjih, t. j. v dobi od leta 1875—1895. Okrajno glavarstvo ptujsko obsega 1. ormoški, 2. ptujski in 3. rogaški šolski okraj. Ljutomersko glavarstvo pa šolska okraja Ljutomer in Gornjo Radgono.

V prvi vrsti treba, da se ozrem po šolskem okraju ormoškem, v katerem delujem in kjer se nahaja 10 javnih ljudskih šol. Tej svojej zadači zadostim z veseljem in z nekakim ponosom, kajti tako lepo razvitega šolstva, kakor ga ima z majhnimi izjemami ormoški šolski okraj, ne najdeš z lepa kje drugod. Zato je pa tudi po vsem opravičen strah nekotih gospodov kolegov, ki le radi tega ne kompetujejo iz tukajšnjega okraja, ker se bojé drugod slabih šolskih razmer.

I.

1. **Sv. Bolfank na Kogu** z okroglo 300 šolskimi otroki. Tukaj je bilo staro šolsko poslopje z jedno, sicer precej prostorno, a dokaj temno šolsko sobo; šola je bila jednorazredna. Od leta 1893. pa najdeš tu lepo, novo šolsko poslopje s tremi svetlimi, za zračenje pripravnimi in prostornimi šolskimi sobami. Tudi stanovanja za učiteljsko so prijazna. Šola je trirazredna.

2. **Hum** z okroglo 200 otroki. Tu se je poučevalo prej v stari lesenih bajti z jedno šolsko sobo, in je bila šola jednorazredna. Od leta 1884 pa se nahaja na Humu lepo novo šolsko poslopje z dvema lepima šolskima sobama in s prostornim učiteljevim stanovanjem. Šola je dvorazredna.

Sv. Lenart blizu Velike nedelje z okroglo 200 otroki. Tukaj je stalo prej zelo borno šolsko poslopje z jedno temno šolsko izbo. Šola je bila do l. 1890 jednorazredna; od navedenega leta naprej pa poučujete v lepem, novem šolskem poslopiju dve učiteljske moči. Šola je torej dvorazredna.

4. **Sv. Miklavž** z okroglo 380 otroki. Tukaj je bilo prej dvoje šolskih poslopij, vsako s po jedno neprimerno, temno šolsko sobo; šola je bila dvorazredna, vsled priredne zgradbe (Adaptierungsbau), ki je bila že zelo potrebna, razširila se je šola l. 1883 v trirazrednico. Od l. 1892 sem pa stoji pri Sv. Miklavžu veliko novo šolsko poslopje s štirimi, prostornimi, za prevetrovanje pripravnimi šolskimi sobami in potrebnim stanovanjem za učiteljstvo (izjemši stanovanje nadučiteljevo, ki je v posebni hiši tik nove šole). Šola je sedaj štirirazredna.

5. **Ormož** z okroglo 300 šolskimi otroki. Tukaj se je leta 1879 vsled priredbene zgradbe pridobila še četrta soba in se je šola razširila v četirirazrednico. Pred nekoliko meseci je prosila mestna občina za ustanovitev dvorazredne ljudske šole za mestne otroke nemške narodnosti. Vsa stvar je sedaj v uradnem tiru, in ako se zahtevi mestne občine ustreže, pričelo se bode nemudoma z zgradbo šolskega poslopja. Tu se nahaja tudi že nekoliko let sem otroški vrtec.

6. **Runec** z okroglo 210 otroki. Tu se je poučevalo do l. 1890 v siromaški koči z jedno učno sobo, v kateri je imelo prostora komaj 40 otrok. Šola je bila seveda jednorazredna. L. 1890 pa so postavili novo šolsko poslopje s tremi prostornimi in svetlimi učnimi izbami. Šola je tačas še dvorazredna; toda razširiti se utegne prav kmalu v trirazrednico.

7. **Središče** z okroglo 420 otroki. Šola je bila trirazredna z manj primernimi šolskimi sobami. Od leta 1891 sem pa najdemo tu veliko novo, vsem postavnim terjatvam odgovarjajoče šolsko poslopje s petimi šolskimi sobami, kajti šola je petrazredna.

8. **Svetinje** z okroglo 290 otroki. Tukaj se je poučevalo v borney, s slamo pokriti koči s temotno šolsko sobo; šola je bila jednorazredna. Od leta 1883 sem pa krasi ta hrib poleg cerkve veliko novo šolsko poslopje s tremi prijaznimi in primerno urejenimi sobami. Šola je trirazredna.

9. **Sveti Tomaž nad Veliko nedeljo** z okroglo 480 otroki. Šola je bila s prva dvorazredna; poslopje se je l. 1885 prezidalo in se je s tem pridobila jedna šolska soba, tako, da je bilo moči, razširiti šolo v trirazrednico. Tudi tukaj so obravnave in dogovori višjih šolskih oblasti s krajnim šolskim svetom že tako daleč uspeli, da se bosta potem večjega pri- ali prezidanja, če ne po zgradbi novega šolskega poslopja še dve sobi pridobili in se bode tako šola povzdignila v petrazrednico.

10. **Velika nedelja** z okroglo 350 otroki. Šola je bila sprva dvorazredna; leta 1886 se je razširila v trirazrednico; v jeseni lanskega leta pa so zgradbo novega, dve nadstropji visokega šolskega poslopja tako daleč dodelali, da je v času, ko to pišem surovo delo dokončano. Šola se bode uravnala za pet razredov.

* * *

Iz rečenega je povzeti, da se je v šolskem okraji ormoškem v zadnjih dveh desetletjih postavilo 8 novih šolskih poslopij, 3 šolska poslopja priredila in prezidala, 27 novih, postavnim terjatvom zadostujočih šolskih sob se je pridobilo in 14 razredov na novo ustanovilo tako, da šteje ormoški okraj sedaj skupaj 31, reci jeden in trideset razredov, med tem, ko jih je imel pred letom 1877 le sedemnajst.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“. Pred ne davnim časom je zagledal prvi zvezek „Knjižnice za mladino“ beli dan z naslednjo vsebino: „Dva brata“, spisal na podlagi laškega izvirnika Dušan Mladinski in pa iz nemškega jezika prevedeno „Milo-srčna Zorana“, poslovenil J. Leban.

Prvi zvezek poslal se je bil vsem načelnikom slovenskih učiteljskih društev v tolikih iztisih, kolikor je šol v njih okrajih z vljudno prošnjo, da blagovolijo te iztise razposlati šolam. Predsedništvo „Zaveze“ jim izreka tem potom svojo zahvalo. Pri vsakem iztisu sta dve nabiralni poli, jedna naj se pošlje tiskarni z naročnino v Gorico, a druga pa predsedništvu „Zaveze“. Kakor je posneti iz dohajajočih nabiralnih pol, bode stvari zagotovljen obstanek.

Predsedništvo „Zaveze“ prosi, da naj blagovolijo oni gospodje učitelji, ki še do sedaj niso poslali nabiralne pole gledé na „Knjižnico za mladino“, v krat-

kem to storiti, da potem ve tiskarna, v kolikih iztisih bode treba tiskati prihodnje zvezke. Prihodnjic se objavi število zglašenih naročnikov in ob enem tudi imena onih gg. nabiralcev, ki so se najbolj trudili in ki so nabirali največ naročnikov. Predsedništvo.

Črešnice. (O zborovanji učiteljskega društva za celjski in laški okraj 5. febr. t. l.) Z veseljem beležim, da smo bili z drugim letošnjim zborovanjem prav zadovoljni; kajti zbralo se nas je 25 tovarišev, med njimi sta bila tudi dva draga nam gosta, gg. Rošker iz St. Vida in Vobič iz Zg. Polskave. — Na novo so pristopili društvu gg. Gostinčar, Vrečer in Žmave, vsi trije učitelji v Grižah. Istotako se je vdeležil zborovanja griški nadučitelj gosp. Srpanek in je bilo torej navzoče vso učit. osobje ondotne štirirazrednice. Živili vrlí Grižanje! Da ste še znanprej drugim šolam v iz-

gled! — Začetkom zborovanja odpel je pevski zbor pod vodstvom pevovodje, gosp. Čuleka, lepo Volaričevo pesem „Slovenski svet, ti si krasan!“ Tukaj moram pohvalno omeniti gosp. pevovodjo, ki se rade volje trudi s prepisovanjem in razpošiljanju glasov. Malo več briznosti pa pričakujemo od pevcev; kdor je pevec, naj se ne odteguje vajam. —

Glavna točka vsporeda je bilo podavanje gosp. Kregarja o trtoreji. V prav mikavnem govoru je razlagal o racionalnem obdelovanju goric, o napravi trtnice in potem nam je pokazal razne načine suhega cepljenja. Posebno ugajalo nam je to podavanje zato, ker je bilo vseskozi praktično in se je podavatelj osobito opiral na svoje lastne mnogoletne izkušnje. Z živahnim ploskanjem smo se mu zahvalili na tem poučnem podavanju — Razgovarjali smo se nadalje o novih uradnih tiskovinah (glej „Pop.“ št. 1 str. 15.) Z nekaterimi dodatki so se sprejeli nasveti, koje je društvo že v l. 90 o tej zadevi nasvetovalo in se je tajniku naročilo, da jih naznani ravnatelju, gosp. Ramerju v ovaževanje. — Dva dopisa „Zaveze slov. učit. društev“ sta se po daljšem razgovoru vzela na znanje.

Sè sklepom Ljutomerskega učit. društva, da se po pokojnem Freuensfeldu nabrani doneski sedaj, ker se ne morejo vporabiti v prvoten namen, obrnejo za osnovev Freuensfeldove ustanove za izdavanje mladinskih spisov in za vzdvanje spominske plošče na njegovi rojstni hiši, se društvo, ki je po poverjeniku, gosp. Kramarju, tudi darovalo 20 gld., soglasno strinja, a s pogojem, da se dotična ustanova izroči „Zavezi slov. učit. društev“. 25letnico društvenega obstanka bomo slovesno praznovali; zato se je izvolil odbor (gg. Brezovnik, Brinar, Kregar,) ki ima v prihodnjem zborovanju, t. j. 3. marca, o tej zadevi staviti primerne nasvete. Brinar.

Iz Ljutomerskih goric. Ljutomersko učiteljsko društvo zborovalo je v četrtek 7. februarja. Navzočih je bilo 13 članov in 1 gost. Z veseljem smo pozdravili novega društvenika gosp. nadučitelja Šalamun-a in pa gosta: gospico učiteljico Svoboda od Sv. Miklavža. —

I. Zapisnik zborovanja z dne 3. januarja se odobri.

II. Predsednik nadučitelj Robič poroča o društvenih zadevah in o došlih dopisih, med kojimi omenimo dopis predsedništva „Zaveze“, s katerim vabi učiteljstvo na naročbo „knjižnice za mladino.“ — G. Kryl opozarja na važnost tega književnega podjetja ter navdušuje zborovalce, da pridobijo krajne šolske svete in druge šolske prijatelje za obilno naročitev.

III. Namesto odsotnega poročevalca g. Cvahte-ja prevzame predsednik Robič podavanje o izobraževalnih sredstvih, in sicer „o pripravi na pouk.“ Priprava, brez katere si vspešnega pouka ne moremo misliti, naj bo skrbna in vestna, ona naj se ne

ozira samo na „kaj?“ (tvarino,) ampak tudi na „kako?“ (metodo.) Takšna priprava je velike važnosti, ker ž njo obdržimo učno stvarino v oblasti in si pridobimo veliko urnost v metodični obravnavi učne stvarine; iz tega pa sledi učiteljeva avtoriteta in pri takšnem objektivnem duševnem delovanju še le postane učitelj „mojster“ in se nči sam sebe in svojo delovanje ceniti. Govornik primerja učitelja brez prave priprave s šepavim človekom, kateri z bergljo hodi ter ne more ni jedne proste samostalne stopinje napraviti; tak se mu zdi učitelj, kateri namesto priprave poluka samo včas nekoliko v kakšno navodilo. Posebno pa je svetovati vsem mladim učiteljskim osebam, da se osobito v prvih letih svojega službovanja na podlogi učnih načrtov, šolskih knjig in učil, katere imajo pri rokah, na pouk pismeno pripravljajo; to je hvalevredno delo, katero prinaša marljivemu učitelju veliko koristi. Konečno še nas govornik seznanj z lepimi besedami, katere je slavni pedagog in šolski prijatelj Overberg zapisal dne 4. novembra 1789 o pripravi v svoj dnevnik. Zeleč, naj bi te besede slavnega pedagoga tudi zborovalce spodbujale za skrbno in vestno pripravo, konča svojo poučljivo podavanje. (Občno odobravanje.)

IV. Ker se v Ljutomeru pouka prosti semjski dan (kvaterni torek) nadomešča v četrtek 7. marcija, se določi prihodnje zborovanje na četrtek 14. marcija.

Po zborovanju smo si ogledali izbornu urejeno telovadnico Franc-Ježefove šole, katere je dobila koncem meseca januarja nove telovadne priprave, za katere je slavni krajni šolski svet Ljutomerski žrtvoval 738 gld., izgotovila jih pa je firma Schulz in Köllsch v Gradci.*)

Kadar bodo učenci že dovolj izvežbani (morebiti o priliki okrajne učiteljske konferencije ali društvenega zborovanja pred koncem šolskega leta), hoče nam gosp. predsednik priskrbeti izvršitev praktičnih vaj z učenci ter nam podati telovadno slike za nižjo, srednjo in višjo stopinjo. — Popoludne smo se ne nekoliko časa zbrali v čitalničnih prostorih v prijateljski pogovor.

Slovenjigradec. Prvo zborovanje našega učiteljskega društva v novem letu vršilo se je 2. svečana v slovenjegraškem šolskem poslopji. Žalibog, udeležilo se je zborovanja samo 9 udov, med temi šmartinska gospdč. učiteljica. Pokazala se je torej tudi pri nas že tista „stara“ nemarnost gledé na udeleževanje zborovanj, o katerej skoraj vsa naša učiteljska društva tožijo. Posebno pa nas je osupnilo, da sta se odlikovala sè svojo odsodnostjo gosp. tovariša iz mesta samega in gosp. iz bližnje okolice: za ta dan določen referent. Izgovor nekaterih gosp. tovarišev, da je bila preslaba pot, je skorej jalov. Po-

glejte našega visokospoštovanega gosp. nadzornika! Po svojih končanih uradnih opravkih vrnil se je dan pred zborovanjem „peš“ v Št. Ilj; a drugi dan je spet vestno „per pedes apostolorum“ prikorakal v našo sredino! Živio!

Otvorivši zbor, pozdravi gosp. predsednik presrečno navzoče društvenike, posebno pa novo pristopivšega gosp. Purkart Josip-a, učitelja v Št. Ilji pod Turjakom, katerega smo veseli sprejeli v naše kolo.

Raznih dopisov došlo je od zadnjega zborovanja 9; naj omenim le nekatere. Prečitala se je najvišja zahvala na častitki društva o priliki rojstnega dne presvitlega cesarja Franca Josipa. Slava!

Dopisu mariborskega učit. društva odzvali smo se na predlog gosp. ravnatelja Barle-ta v tem smislu, da si ustanovi spodnještajersko učiteljstvo nekje na Spodnjem Štajerskem svoj konvikt.

Prečita se vabilo na naročbo „Knjižnice za mladino.“ Društveniki obljubijo, da boče vsak po svoji moči delovali na to, da se „Knjižnica“ kolikor mogoče razširi med narodom.

Zborovalo je naše društvo v pretečenem letu trikrat in sicer dne 6. prosinca, 1. sušca in 17. velikega travna; zadnjekrat v Podgorji. Četrto zborovanje bi se imelo vršiti meseca listopada, pa je zaradi slabega vremena odpadlo.

Prav razveselilo nas je poročilo gosp. denarničarja, po katerem še imamo v poštni hranilnici vloženi 13 Kr 80 h.

Po vplačevanju udnine vršila se je volitev novega odbora. Izbrani so bili jednoglasno: Predsednikom gosp. Trobej J., namestnikom gosp. Vrečko Fr., c. kr. okr. š. nadzornik, denarničarjem gosp. Barle Jos., ravnatelj in tajnikom gosp. Šalamun Š., njegovim namestnikom pa gosp. Kosér R.

Prihodnje zborovanje vršilo se boče 24. sušca.

II koncu nam gosp. nadzornik poda zopet, kakor o vsaki priliki, nekaj prav koristnih nasvetov. Med drugim priporoča naročbo knjižice „Zusammenstellung der geschichtlichen Daten“. Spisal marljiv bivši učenec slovenjgraške šole, gosp. Svetina. Ravno tako priporoča vsaj „prvi del gosp. Fr. Frisch-evega spisa“ in „Paedagogische Zeitschrift“. Slednjič želi, naj bi vsak učitelj si beležil dobre in slabe lastnosti nove tridelne računice ter svoje opazke pri zborovanjih naznanjal.

G. tovariši in gospod. tovarišice! Odslej naj veljajo tudi za nas v ožjem pomenu besede:

Trdno dajmo se skleniti,
Sloga pravo moč rodi;
Vse lahko nam bo storiti,
Ako združimo moči!

Juršinski.

Iz Slovenskih gor. Učiteljsko društvo šentlenartskega okraja zborovalo je letos že dvakrat, prvčič 6. januarja in vdrugič 3. februarja pri Sv. Lenartu

v Slov. gor. Pri prvem zborovanju bile so prisotne razven društvenikov tudi najodličnejše gospé-matere iz trga kot gostje.

Po primernem nagovoru k novemu letu in pristrčnem pozdravu otvori gosp. predsednik zborovanje ter da besedo gospodu okrajnemu zdravniku dr. Benesch-u, kateri nam je podaval o najnovejšem zdravilnem sredstvu, imenovanem Heil-Serum. S primernim razkazovanjem tega sredstva in orodij, ki se poleg rabijo, izrazil je svoje mnenje o praktičnosti in vspeh iz svoje prakse, čeprav ne najbolj pohvalno — kajti sredstvo to je še v rabi mlado in zelo drago. Iste, a hitreje vspehe dognal je baje gosp. podavatelj z 20krat cenejim zdravilom, katero nam je tudi pokazal ter opisal njegovo uporabo. Prednost ima torej to, ko se lahko vdeležé tega leka tudi revnejši. Slušalci so izrekli gosp. podavatelju burno pohvalo.

Potem je sledilo prečitanje in odobrenje zapisnika zadnje seje; kot zadnja točka dnevnega reda pa je bilo poročilo o društvenem delovanju pretečenega leta. Pogled na to delovanje navdaja nas le z navdušenjem za daljino vztrajanje v vzvišenem poklici. Zaslišali smo to letno poročilo z živahnim odobravanjem ter sklenili, brez potrate časa z volitvijo kar „en bloc“ zaupati svoje nadaljne težnje spretnemu dosedanjemu vodstvu in njegovim odbornikom.

Pri drugem zborovanju vdeležilo se nas je baš toliko, da smo bili sklepni.

Gospod podpredsednik otvori tedaj zborovanje ter pozdravi gospo Lesnikovo in gospico Marico Strnad-ovo, obe tovarišici od Sv. Ane na Krembergu kot gosta in ostale navzoče kot nevstrašene ude našega društva. Teh udov brižnost za stanovski ugled in interes premaguje vremenske nezgode; dal Bog, da bi imel ta duh oživljajočo moč dobrega vzgleda tudi pri vseh ostalih tovariših in tovarišicah našega okraja.

Razpravljale so se te-le točke dnevnega reda:

I. Nadučit. gosp. J. Mocher pōdal nam je v jasnih potezah sliko o zdravem „šolskem življenju“, katerega živelj v vseh delih je vedno in jedino le dober, skrajno marljiv učitelj-vzgojitelj. — Gospod M. Rajšp, kot začasni namestnik predsednikov zahvali v imenu navzočih gospoda podavatelja na njegovem trudu.

II. Gospod Mat. Rajšp, denarničar poroča o stanju društvene blagajnice v minolem letu ter izkaže zdaten prebitek.

III. Razgovor o predlogah za prostoročno risanje. Gospod Lesnika priporoča Tretau-a, katero delce z navodom vred se dobi prav po nizki ceni. Izrekla se je v obče želja, naj bi se to prašanje petresovalo pri letošnjih uradnih konferencijah.

Prihodnje zborovanje meseca marca je zopet pri Št. Lenartu v Slov. goricah. Č.

Hum pri Ormoži. (Učiteljsko društvo.) Pri obnem zboru, 10. februarja t. l. volil se je za tekoče društveno leto sledeči odbor: predsednikom gosp. Anton Porekar, nadučitelj na Humu; podpredsednikom gosp. Franc Vabič, nadučitelj na Runeči; tajnikom gosp. Avguštin Šabec, učitelj na Humu; blagajnikom gosp. Adolf Rosina, učitelj v Ormoži; odbornikoma gosp. Ivan Košar, nadučitelj pri Vel. nedelji in gosp. Josip Rajšp, učitelj v Ormoži. Pregledovalcem računov bili so izbrani gospodičina Lucija Gabršček, učiteljica pri Svetinjah, gospod Anton Sivka, nadučitelj pri Sv. Tomažu ter gospod Šimon Strenkl, učitelj v Središči.

Natančno poročilo o obnem zboru sledi.

A. Š. Humski.

Iz Črešnovce. (Vabilo.) Slovenjebistriško učit. društvo bode imelo 7. marca t. l. ob pol 10. uri dopoldne v Slovenski Bistrici svoje redno zborovanje po tem-le vsporodu: 1. O pol 10. uri pevsko vajo. 2. Zapisnik in dopisi. 3. Letni račun. 4. Spisje v ljudski šoli. 5. Razgovor o društvenih pravilih. 6. Konstatiranje udov in določitev društvenine. 7. Nasveti. Gospodi pevci se prosijo, da pridejo točno. Vsled važnih sklepov vabi k polnoštevilni udeležbi

o d b o r.

Maribor. (Vabilo) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico ima 7. marca ob 10. uri dopoldne v poslopji c. kr. učiteljišča v Mariboru svoje II. redno zborovanje po tem-le vsporodu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. „O poučevanju v oddelkih in o urnem redu“, govori gosp. ravnatelj in c. kr. nadzornik H. Schreiner. 3. Slučajnosti. 4. Nasveti. K obilni udeležbi vtljudno vabi

o d b o r.

Ptuj. (Vabilo.) „Učiteljsko društvo Ptujsko“ ima 3. marca t. l. ob pol 2. uri popoldne svoje redno zborovanje v šolskem poslopji okolice Ptujске z naslednjim dnevnim vsporodom: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Je-li res učiteljstvo krivo slabe vzgoje mladine? Nekoliko besedi v obrambo. Poročevalec gosp. Podobnik. 3. Razgovor o preosnovi društvenih pravil. 4. Nasveti in slučajnosti. K prav obilni udeležbi vabi najvltjudneje

o d b o r.

Iz Vojnika. (Vabilo.) „Učit. društvo za celjski in laški okraj“ ima v nedeljo dne 3. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „O disciplini“, govori gosp. J. Supanek. 5. Junge-jevo metodo razlaga gosp. Fr. Zidar. 6. Iz naše vprašalne škrinjice. 7. Nasveti. K obilni udeležbi vabi vltjudno o d b o r.

Dopisi in druge vesti.

Od nekad. („Učiteljem je na kmetih res dobro in lahko živeti!“) Ni še pretekla vrsta let, kar sem nastopil stan, ki je po mojem prepričanju vreden vsega spoštovanja, ki je moj ponos! Jedva nekaj mescev štejem od trenutka, ko sem storil korak v novo življenje, ko sem jel vživati grenki kruh, ki mi ga daje krasen poklic. — Nadepoln mladenič si pač slika svojo bodočnost vse drugače, kakor je v resnici; — tako sem se varal tudi jaz o svoji prihodnosti.

Želja me je gnala v prelepe kraje slovenskega dela dežele naše, na kmete, kjer sem si mislil v svoji „prostosti“ in „brezbrižnosti“ nekoliko pokrepčati duh in telo, ki sta preobložena že težko čakala časa „miru“ in „počitka“. Moja želja se je spolnila.

Imej z menoj potrpljenje, častiti bralec! hočem ti navesti vsaj površno a do pičice resnično, kako se mi je godilo početkoma in koliko boljše se mi godi zdaj; kajti začetek je najtežji.

Par dnij pred začetkom novega šolskega četrtletja prispem v zaželjeno župnijo, v kraj kjer mi je vsaj nekaj časa ostati. Že prej sem trezno prevdaryl in pretuhtal, koliko mi bode treba za to in ono, za hrano itd. . . Mislil sem si: obrnem se do prvega dobrega krčmarja, tam mi je hrana „za

gotovo plačo“ osigurjena; za kosilo in večerjo plačal bom znabiti 10 ali 12 gld., če se zajutrek vračunam.

Pa glej! koj prva krčmarica me pretriže že na pragu, izgovarjajoč se, da ne more vsled velikega opravka vstreči mojim željam, ker kuha jedva za družino in posle. — Zasllišavi te „gostoljubne“ besede, zgubil sem nado in skoraj tudi pogum.

Pojdimo vendar krkat še na druga vrata, znabiti se nam odprò! Kakih 10 minut od šole oziroma mojega stanovanja je druga krčma; malo je daleč, cesta je slaba, pa kaj si čem?! A ta pot in trud ni bil brez vzpeha. Kmalu se s prijazno krčmarico dogovoriva in pogodiva za hrano (kosilo in večerjo!) za 15 gld., reci: petnajst gld. mesečne plače. Tukaj torej obedujem in večerjam in moram biti zadovoljen s tem, kar se mi predstavi.

Pa neko ponižno željo še imam: zajutrek bi si še vendar rad privoščil, za južino niti ne vprašam, če tudi bi mi dela dobro, ker sem mlad in telo se še razvija in raste. Pa na to mi niti misliti ni! — Seveda pride na vrsto tudi obleka, kurjava, svečava in dr.; pa koliko bi vse to zneslo, prepuščam bistroumnosti tistih, ki trdijo, da se nam „na kmetih dobro godi“ in da se lahko živi z

mesečnimi „milijoni“ (sicer po mestih tudi ne stokajo, da jim preostaja denarja.) — Neko potrebitino bi še rad omenil; na misli so mi namreč razne priprave za stanovanje; kajti samo med praznimi štirimi stenami, stropom in tlemi se res ne da stanovati, da-si smo varni pred burjo in nevihto. Ako si naročiš opravilo, moraš jo plačevati v obrokih (najmanj 5 gld. mesečno, a pisec teh vrst plačuje 8 gld. a. v. = 16 Kr.); seveda si pomagaš lože, če si kapitalist, pa pri svoji plači (učiteljski) ne bodeš nikoli! — Ali ni torej lahko umevno in čisto naravno, in se je čuditi, če človek, živeč v takih razmerah in boreč se sam s seboj za obstanek, zabrède, če ni jeklenega značaja?! Kapitalisti, ki skrbijo le za svoje „trebuške“ in čuvajo neprestano svojo „malho brez dna“ z „žvenkom“, da je nikdo ne vkrade, ne morejo uvideti naše bede; lahko umevno je torej, da so ti „bistrogledi“ tako „kratkovidni“ — a tem bolj gostobesedni!

Pa v tolažbo mi je moj krasen poklic (a ne „krasna“ plača), do katerega gojim že od mladih nog iskreno veselje, veselje, ki je vzkipele zdaj do vrhunca! Dragi tovariš! tolaži se z menoj: sebi ne morem kaj dobrega privoščiti, saj še tega nimam, kar je neobhodno potrebno za življenje; pa ravnam se in delujem po najlepšem načelu naše vere, tičočem se ljubezni do bližnjega.

Žrtvujemo torej vse le za blagor naše mile domovine in za blagostan našega ljubelega nam ljudstva! — Po naši smrti ostanejo samo naša dela, in zanamci naši bodejo lahko rekli o nas:

„Ta je živel, a ni vžival življenja, pa on je nekaj storil za obči duševni napredek — zato živi njegov spomin!“

Šotelski.

Raznoternosti.

(Zanimljiv ukaz) za učiteljstvo došel je pred kratkim poštним uradom po deželi. Ker smo

prepričani, da ustrezemo večini učiteljstva, ga objavimo brez vsakega pristavka kar v nemškem izvirniku. Saj to, kar je iz njega učiteljstvu povzeti, lahko najde vsak sam. Glasi se pa ukaz tako-le:

„Das hohe k. k. Handels-Ministerium hat mit dem Erlaße vom 29. December 1894, Zl. 67.318 ex 1894 eröffnet, daß die Frage, betreffend die Portobehandlung der Gehaltsquittungen der Lehrer bei Einsendung an die auszählenden Steuerämter, in dem Sinne zu entscheiden sei, daß die Gehaltsbücher und Gehaltsquittungen der Lehrer, welche zum Zwecke der Erleichterung des Dienstganges bei den Steuerämtern von den Schulleitungen über amtliche Aufforderung zu einem bestimmten Termine vor dem Gehaltsanfallstage an das zuständige Steueramt einzusenden sind und auf der Adressseite den Vermerk: „Ueber amtliche Aufforderung“ tragen, im Sinne der Bestimmungen des Art. II. Abs. 4 des Gesetzes vom 2. Okt. 1865, Nr. 108 R. G. Bl. als portofrei erscheinen.“

Liegt aber eine solche amtliche Aufforderung nicht vor, so sind die fraglichen Sendungen portopflichtig, da nach der ausdrücklichen Bestimmung des Art. II, Abs. 8. des vorbezogenen Gesetzes die Correspondenzen der Directionen (Leitungen) öffentlicher Lehranstalten mit den sub Art. II., Abs. 1 u. 2 bezeichneten Behörden etc. nur in Unterrichts-Angelegenheiten vom Postporto befreit sind und die Versendung der Gehaltsbücher und Quittungen der Lehrpersonen zu Angelegenheiten dieser Gattung wohl nicht gezählt werden kann.

(Važno za učitelje.) Lističi, na katerih opravičujejo stariši zamude svojih otrok pri učiteljih, so vsled nekega pred kratkim v novi objavljene odloka državnega sodišča veljavni kakor pravna pisma. Vsled tega ukrepa zamore torej zatoženec, ki je na takem lističi krivo poročal o izostajanju učenca ali učenke, zapasti kazni zaradi pačenja listin.

Razpis natečajev.

Št. 209.

Naznanilo.

V dostavku na t. u. naznanilo z dne 20. januarja t. l. glede na razpis podučiteljskega mesta pri D. M. v Brezji se s tem-le naznanja, da daje krajni šolski svet podučitelju, ki bode imenovan za to mesto, poleg rednih dohodkov tudi na razpolago popolnoma opravljeno sobo za stanovanje.

Ob jednom se podolži obrok za vložitev prošnje za to mesto do 10. marca t. l.

Okr. šol. svet v Mariboru, 18. svečana 1895.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 144. I.

Naznanilo.

Na dvorazredni ljudski šoli pri Devici Mariji v puščavi je namestiti podučiteljsko

mesto, s katerim so združeni dohodki III. plačilnega reda in pravica do prostega stanovanja.

Prosilci za to mesto naj pošljejo svoje prošnje, opremljene s spričevalom zrelosti, oziroma tudi s spričevalom sposobnosti k pouku in z dokazom avstrijskega državljanstva najpozneje do 15. marca t. l. predpisanim potem krajnemu šolskemu svetu pri Devici Mariji v Puščavi.

Okr. šol. svet v Mariboru, 8. svečana 1895.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Poziv.

Skličejoč se na najni poziv v 3. „Pop.“ številki naznanjava, da podaljšava rok, v katerem sprejemava izjave želje p. n. učiteljstva glede na novo začelnico do 1. aprila t. l.

J. Koprivnik.

G. Majcen.

Vsebinska. I. Nadvojvoda Albrecht † — II. Psihološki „utrinki“. (I.) (J. Fischer.) — III. Vzgoja Rimljanov. (—kl—). — IV. Iz deželni zborov. (II.) — V. Ljudsko šolstvo v ptujskem in ljutomerskem političnem okraju od 1875—1895. (A. K—i.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — IX. Natečaji in inserat.